

בעניין:

מולד - המרכז להתחדשות הדמוקרטיה בע"מ (חל"צ)

ח.פ. 514749324

על ידי ב"כ עורכי הדין אריה כרמלי ו/או יוסף ארנון ו/או פיראס מלחם ו/או יואב כרמלי ו/או גדעון חום ו/או אלעד לירו ו/או יפעת גרנות רמתי ו/או יונתן ארנון ו/או יעל וייסטוך ו/או תמר דאר ברנץ ו/או קארן שמיט ו/או עינת אלון ו/או ענת רובין קימלמן ו/או עופר ארמוני ו/או ברק בר-ורשבסקי ו/או אבי תירוש ו/או אודליה אטיאס ו/או שרה גורן ו/או אורנית שגיא דקל ו/או הדס שרגאי ו/או עומר סמרי ו/או אבי חלויה ו/או אסף שפירא ו/או שפרה תמיר

מרחוב שלומציון המלכה 18, ירושלים 94146
טלפון: 02-6245245; פקסימיליה: 02-6250777

דואר אלקטרוני office@ca-law.co.il

התובעת

- נגד -

1. עיתון ישראל היום בע"מ, ח.פ. 513942151

2. דרור אידר

3. עמוס רגב

על ידי ב"כ עורכי הדין פישר בכר חן וול אוריון ושות'
מרחוב דניאל פריש 3, תל אביב 6473104
טלפון: 03-6944249; פקסימיליה: 03-6944157

הנתבעים

כתב הגנה בסדר דין מהיר מטעם הנתבעים 1-3

הנתבעים מתכבדים להגיש את כתב ההגנה מטעמם לכתב התביעה בתיק שבכותרת (להלן: "התביעה"). כל עובדה או טענה הנטענות או נזכרות בכתב הגנה זה, נטענות באופן מצטבר, משלים או חלופי לכל טענה אחרת הנכללת בו, לפי הקשר הדברים, בין אם נאמר הדבר ובין אם לאו.

כל עובדה או טענה שהנתבעים לא הודו בה במפורש, תיראה כמוכחשת בזאת. כל המסמכים הנזכרים בכתב התביעה או המצורפים אליו כנספחים, מדברים בעד עצמם, והנתבעים מכחישים את פרשנות התובעת לתוכנם.

נטל ההוכחה לאמור בכתב התביעה מוטל על התובעת, ואין באמור בכתב התביעה ו/או בכתב הגנה זה כדי להעביר אל שכס הנתבעים את נטל הבאת הראיות או את נטל ההוכחה של טענה או עובדה, המונחים לפתחה של התובעת.

למען הסדר הטוב יובהר, כי כל ההדגשות שלהלן אינן במקור, אלא אם נאמר אחרת.

פתח דבר

1. עסקינן בתביעה שאין בה דבר שיוכל לעמוד - לא מן הבחינה העובדתית, ולא מן הבחינה המשפטית.
2. הסיבה בגינה הוגשה תביעה זו היתה העובדה כי טור פובליציסטי מובהק, שכל כולו הבעת דעה, מותרת וראויה, במסגרתו הוזכרה התובעת - לא היה לרוחה של התובעת.
3. למעשה, מיועדת התביעה דנא **להשתיק**, ממש כך, את הבעת הדעה שהובאה בעניינה של התובעת על ידי הכותב, ולעשות כן תוך התעלמות מכללי המשחק הדמוקרטיים, ובראשם חופש העיתונות, חופש הביטוי והחופש להבעת דעה. לא פחות.
4. כך, במסגרת טור דעה המתפרסם באורח קבע, הוקדש אחד הדיונים להבעת עמדתו של הכותב (הוא הנתבע 2) ביחס לתובעת, שהיא גוף פוליטי ציבורי. בין היתר, עשה הכותב שימוש בשפה הצינית המקובלת אצלו, ובמסגרת זו כינה את התובעת "מכון מחקר רדיקלי", שמטרתו היא "לשכנע אותנו להיפרד מארץ היינו", ואשר מייסדו הוא "הציוני הגדול" אברהם בורג. **ביטויים אלה אינם חלק מן התביעה שלפנינו.**
5. תחת זאת, מכוונת התביעה נגד ביטוי נוסף שהופיע בהמשך הפסקה, והוא "אה, גם הקרן להחרבת ישראל תרמה כספים [לתובעת - הח"מ]", בטענה כי זה עולה כדי לשון הרע.
6. אלא שבטענה זו אין כל ממש.
7. **ראשית**, כיוון שמדובר בביטוי הומוריסטי וסרקסטי מובהק, בין היתר על רקע ההקשר הרחב במסגרתו הוא מובא. ביטוי זה, גם אם אינו נעים לאזני התובעת, מבטא ביקורת ועמדה אישית, ועושה זאת באופן ברור אשר אין לטעות בו.
8. **שנית**, כיוון שהביטוי מתייחס לגוף ידוע ומוכר בשם 'הקרן החדשה לישראל' - הניצב במרכזו של פולמוס ציבורי - ועולה ממנו ברורות כי אליו הכוונה. ואמנם, הכותב אינו היחיד המכנה את הקרן החדשה לישראל בכינוי זה, אלא עושים כך כותבים רבים נוספים, באופן פומבי.
9. **שלישית**, גם אם ניתן היה לטעון כי משחק המילים בין 'הקרן להחרבת ישראל' לבין 'הקרן החדשה לישראל' אינו ברור דיו (ולא כך היא), הרי שבוודאי לא ניתן לטעון כי קורא סביר יקבל כי אמנם קיים גוף המתקרא בשם 'הקרן להחרבת ישראל', אשר הכותב פוטר את קיומו באופן כה סתמי ("אה, גם הקרן להחרבת ישראל תרמה כספים").
10. למעלה מכך, גם אם היה בביטוי ההומוריסטי האמור כדי להוות לשון הרע, הרי שהיו עומדות לנתבעים הגנות החוק, ובראשן ההגנה האיתנה העומדת למי שמביע את דעתו או מותח ביקורת על גופים המקיימים פעילות ציבורית. כך, משעה שעסקינן בביטוי מובהק ומנומק של הבעת דעה, המתייחסת אל גוף פוליטי בעל פעילות ציבורית ענפה, מורים עקרונות היסוד והפסיקה כי זכותם של הנתבעים להביע את עמדתם ביחס אליו - ולו באמצעים סרקסטיים ונוקבים - היא עליונה.
11. משעמדנו על עיקרי הדברים, נעבור עתה ונבחן אותם לפרטיהם.

א. הצדדים

12. התובעת, מולד - המרכז להתחדשות הדמוקרטיה בע"מ (להלן: "מרכז מולד", "המרכז" או "מולד"), אשר למען נוחות הקריאה ההתייחסות אליו מכאן ואילך תעשה כאל זכר, הוא מכון מחקר ומרכז חשיבה, אשר כדבריו "מוקדש לסוגיות היסוד של החיים הפוליטיים והחברתיים בישראל"¹.
13. עיון מעמיק יותר בתכני האתר, כמו גם קריאת דיווחים עיתונאיים אודותיו², מלמדת כי המדובר במרכז בעל אוריינטציה שמאל מובהקת.
14. הנתבעת 1, ישראל היום בע"מ, היא החברה האמונה על הוצאתו לאור של העיתון "ישראל היום", העיתון היומי הראשון בתפוצתו בישראל, אשר מחולק חינם לציבור הרחב (להלן: "ישראל היום" או "העיתון").
15. הנתבעת 2, ד"ר דרור אֶיֶדֶר (להלן: "איֶדֶר"), הוא פובליציסט, חוקר חברה, ספרות ותרבות, מומחה לספרות עברית והשוואתית וחבר המועצה הישראלית לתרבות ואומנות. אידר מחזיק בהשקפת עולם שמרנית-ליברלית-ציונית, בה הוא עוסק בהרחבה בטור הדעה הקבוע שהוא כותב בישראל היום.
16. הנתבעת 3, מר עמוס רגב (להלן: "רגב"), הוא העורך הראשי של ישראל היום, ועיתונאי בכיר ומנוסה בפני עצמו.

ב. העובדות הצריכות לעניין

17. ביום 6.6.2014 פורסם בישראל היום טור הדעה של אידר, שכותרתו 'כל כך נוח להתווכח על כסף' (להלן: "טור הדעה").

נספח 1 העתק מטור הדעה, מצ"ב, מסומן נספח 1 ומהווה חלק בלתי נפרד מכתב ההגנה.

18. בטור הדעה פורסמה, בין היתר, הפסקה הבאה:

"מולד" הוא מכון מחקר רדיקלי, נוסף על שורת מכוני השמאל הוותיקים שנועדו לשכנע אותנו להיפרד מארץ היינו. ראש המכון הוא אבנר ענבר, ממקימי "סולידריות שייח' ג'ראח". מנהל המדיניות מיכאל מנקין וראש המחקר אסף שרון, שניהם לשעבר מ"שוברים שתיקה", ועל כולם - המייסד והיו"ר הוא הציוני הגדול אברהם בורג. אה, גם הקרן להחרכת ישראל תרמה כספים. הצלחתו המיידית של "מולד" להתברג בסדר היום הפוליטי והציבורי בישראל, ממחישה בפעם האלף את האימפוטנציה של הימין השמרני. לתשומת ליבו של האח בנט: במקום לפגוע בעיתון החשוב של המחנה שלך ולפזר הצהרות תמוהות נגד ראש הממשלה שלך, עזור להקים מכון מחקר ראוי לשמו".

19. התובענה דנא יוצאת נגד האמירה היחידה "אה, גם הקרן להחרכת ישראל תרמה כספים".
20. כפי שיובהר להלן, 'הקרן להחרכת ישראל' הוא כינוי ציני-סאטירי נפוץ בקרב כותבים בעלי השקפת עולם ימנית, לארגון חברתי-פוליטי בשם 'הקרן החדשה לישראל'. על רקע פעילותה הנרחבת של קרן

¹ מתוך אתר האינטרנט של מרכז מולד: <http://www.molad.org/about/molad>.

² ראו למשל את כתבתו של יוסי ורטור באתר 'הארץ', מיום 9.8.2012 (1.1797351), <http://www.haaretz.co.il>, שכותרת המשנה שלה היא 'למרות הדימוי הרעוע, מחצית מהציבור עדיין מזהה עצמו עם עמדות השמאל. קבוצת חוקרים [הכונה למרכז מולד - הח"מ] לקחה על עצמה להשיבו למרכז המפה הפוליטית בתוך עשור': "כדי לבסס מחדש את השמאל ככוח פוליטי, אומרים במכון נמרכז מולד - הח"מ, לא מספיק לעצב מחדש טיעונים קיימים. צריך להציג מדיניות מהימנה בנושאים מרכזיים, שתאפשר להפוך את השמאל שוב לגורם חיוני ואמין".

זו, היא זוכה לתשומת לב רבה, ובמסגרתה גם לביקורת מפיו של אידר ואחרים, הסבורים כי כינוי זה מציג באופן מופשט את דבר הביקורת כלפי פעילותה של הקרן (מתוך טור דעה של אידר מיום 30.6.2014):

“... אין כמעט חזית פוליטית שלא יימצאו בה עקבות הקרן. למרות מחאותיה, הקרן היא ארגון שמאל פוליטי עצום, שורש לפעילות ארגונים רדיקליים רבים, המבקשים לשנות את אופייה וייעודה של ישראל כמדינת הלאום של העם היהודי.

ארגונים קיצוניים, המתנגדים לכל מה שיקר לרוב החברה הישראלית, ממומנים דרך קבע בידי הקרן. הנה, רק ב-2013: - מחסום ווטש: 118,788 דולר; הטלוויזיה החברתית: 39,000 דולר; מוסאווא: 191,477; שוברים שתיקה: 83,993; רופאים לזכויות אדם: 71,380; תשע שבע שתיים: 31,378; עיר עמים - 95,131 (וכ-280 אלף ב-2012); סולידריות שיח' ג'ראח - 32,550 (98 אלף ב-2012); בצלם - 107,048 (333 אלף ב-2012); עדאללה - 70,948 (כ-357 אלף ב-2012); המוקד להגנת הפרט - 14,800 (175 אלף ב-2012) ועוד. אגב, המוקד להגנת הפרט הגיש בשבוע שעבר "השגה משפטית" נגד הריסת ביתו של המתבל שרצח את נצ"מ ברוך מזורחי.

אל תתרגשו מהשמות הידידותיים. זה לא עניין של מוסר. "זכויות האדם" הפכו מזמן שם קוד לשלילת זכות היהודים למדינה משלהם ולהגנה על חייהם...

ניתוח פעילות הקרן החדשה מראה שחלק גדול מתמיכתה נחשב לגיטימי - כך היא יכולה לארח חברת כנסת המקדמת את ההתיישבות ביו"ש, את חוק יסוד: הבית הלאומי ועוד, ובכך להציג פנים קונסטרוקטיביות של פעילות למען הקהילה; ומנגד, להפעיל את הכלים הכבדים כדי להכשיל את היוזמות הללו ולפעול נגד ההתיישבות ביו"ש ("מולד" - המרכז להתחדשות הדמוקרטית), הידוע ב"מחקריו" נגד ההתנחלויות, קיבל מהקרן 736,000 דולר ב-2013)...

מה צריך לעשות: ראשית, להקים קרן אלטרנטיבית ציונית. במקביל, יש לחשוף את כוונותיה הסמויות של הקרן החדשה ולהיזהר מפעילות חברתית "תמימה", שנועדה לספק לגיטימציה לפעילות הפוליטית הרדיקלית שמתדלקת את מנועי השנאה נגד ישראל וההתיישבות.

21. גם בטור הדעה נשוא תביעה זו, נזכרה הביטוי 'הקרן להחרבת ישראל' באורח הומוריסטי גרידא, וזאת באופן ברור. הכל - כפי שיובהר להלן.

ג. טענת סף - העדר סמכות עניינית

22. מרכז מולד עותר לשלושה טעמים:

22.1. קבלת פיצוי כספי בסך של 50,000 ש"ח;

22.2. חיוב הנתבעים בפרסום התנצלות;

22.3. חיוב הנתבעים בפרסום הבהרה ואו תיקון לטור הדעה.

23. דא עקא, מעבר לעובדה שסעד ההתנצלות אינו סעד שניתן להורות עליו (כמפורט בפרק ז' לחלק), הרי שסעד זה כלל אינו מצוי בסמכותו העניינית של בית המשפט הנכבד.

24. כך, שכן המדובר בסעד שאינו ניתן להערכה כספית, המצוי בסמכותו השירותית של בית המשפט המחוזי, כקבוע בסעיף 40(1) לחוק בתי המשפט (נוסח משולב), תשמ"ד-1984 (להלן: "חוק בתי המשפט") (וראו גם: ת.א. (ת"א) 49228/05 זיסוביץ נ' משולם (פורסם בנבו, 3.12.2008); בש"א (ת"א) 153607/08 רוזנטל נ' עופר (פורסם בנבו, 8.4.2008); ת.א. (ת"א) ידיעות אינטרנט שותפות רשומה נ' בנק דיסקונט לישראל בע"מ (פורסם בנבו, 17.4.2006)).

25. על כן, יתבקש בית המשפט הנכבד להורות על דחיית התובענה על הסף, וזאת מכוח תקנה 101(א)(2) לתקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984. לחלופין, יתבקש בית המשפט הנכבד להעביר את הדיון בתובענה לבית המשפט המחוזי, וזאת מכוח סעיף 79 לחוק בתי המשפט.

ד. המדובר בתביעת השתקה, העולה כדי עשיית שימוש לרעה בהליכי משפט

26. התביעה דנא איננה אלא חלק ממגמה עכשווית של תביעות השתקה, במסגרתה מזדרזים חברות ויחידים לתבוע אנשי תקשורת בגין סיקור בלתי-מחמיא, או בשל מתיחת ביקורת. זהו, במובהק, גם עניינה היחיד של התביעה דנא, אשר אין בה דבר שיוכל לעמוד.

27. בארצות הברית, בה מוגשות תביעות השתקה רבות כגון התביעה דנא, התגבשה דוקטרינה המכונה Strategic Lawsuits Against Public Participation - SLAPP. כפי שמבטאת דוקטרינה זו, אמצעי ראשון במעלה לצורך השתקת דיון ציבורי או סיקור בלתי-מחמיא הוא הגשת תביעות לשון הרע.

28. מטרתן המרכזית של תביעות SLAPP טמונה בעצם ניהול ההליך, ולא בתוצאתו. בדרך זו מנסים התובעים להרתיע את הנתבעים מהשמעת דעותיהם, באמצעות הבאתם למצב בו יאלצו להשקיע משאבים רבים - זמן, כסף ואנרגיה - בניהול ההליך, תחת השמעת ביקורת נגד התובע. מטרתן המרכזית והעליונה של תביעות אלו היא הגבלת או מניעת חופש הביטוי.

29. בתי המשפט בארצות הברית דנו בתופעה, וקבעו כי תביעת השתקה היא למעשה מקרה ספציפי של שימוש לרעה בהליכי משפט, שמטרתו הפעלת לחץ. נוכח חומרת התופעה, היא אף קיבלה מענה של חקיקה ייעודית בארצות הברית, למשל באמצעות העברת הנטל בבקשה לסילוק תביעה על הסף מהנתבע לתובע, במדרגים שונים³.

30. דוקטרינה זו טרם עוגנה בפסיקה בישראל, אולם מספר פסקי דין נדרשים אליה ואף מיישמים את מבחניה, חרף העובדה כי טרם נמצא מקרה לגביו נקבע כי הוא עולה כדי SLAPP (ראו, למשל, ת.א. 42150/05 עוזיהו נ' ורוליס (פורסם בנבו, מיום 15.4.2007; להלן: "עניין עוזיהו"), בש"א 172000/08 ברקאי נ' פיירול (פורסם בנבו, מיום 6.11.2008)).

31. דומה כי עם הגשת התביעה דנא, נמצאה ההזדמנות להחיל את הדוקטרינה האמורה אף בישראל.

32. בהתאם, הגיעה העת לסלק תביעה זו על הסף, כדברי בית המשפט הנכבד בגדרי עניין עוזיהו:

"הדוקטרינה קובעת כי מתן אפשרות ניהול של דיון ארוך ומתיש על בסיס האסטרטגיה שמאחורי תביעות ה-SLAPP מביא להרס תהליך של החלפת רעיונות וחופש הביטוי, הואיל ותביעת SLAPP, מעצם ניהול התביעה, יש בה משום ניצול לרעה של כללי המערכת, עיוותים חמורים במערכת הצדק, תוך מתן אפשרות לגורמים בעלי עוצמה ואינטרסים להטיל מורא על יחידים וארגונים וולונטריים.

על כן גורסת הדוקטרינה את סילוקן המוקדם של תביעות SLAPP על מנת להרתיע תובעים אחרים מלהגישן..."

33. אשר על כן, מתבקש בית המשפט הנכבד לדחות על הסף אף את התביעה דנא.

³ חוקי Anti SLAPP חוקקו בארצות הברית במדינות בווישינגטון, קליפורניה, ניו יורק, מינסוטה, אילינוי, מסצ'וסטס, ועוד. לשם הדוגמה: קליפורניה - California Code of Civil Procedure Sec. 425.16; ניו יורק - N.Y. C.P.L.R. 70-a & 76-a; ניו יורק - N.Y. C.P.L.R. 3211; דלוואר - (1992) 8136 - 8138 § § 10, DEL. CODE ANN. tit. 10; מסצ'וסטס - MASS. GEN. LAWS ANN. ch. 231 § 59H (1994). קיים אף ניסיון לקדם חקיקה פדראלית בנושא. מגמה זו הולכת ומתחזקת ובשנים האחרונות יותר ויותר מדינות מקדמות חוקים הנושא.

ה. פרסום טור הדעה אינו עולה כדי לשון הרע, וממילא חוסה תחת הגנות החוק

34. בכתב התביעה נטען, כי פרסום האמירה "אה, גם הקרן להחרבת ישראל תרמה כספים", עשתה את המרכז מטרה לשנאה, לבזו וללעג בעיני הציבור, הטילה דופי באופיו, במהימנותו ובפעילותו, ופגעה בערכים אותם הוא מנסה לקדם. כל זאת, לכאורה, באופן המנוגד לסעיף 1 לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965 (להלן: "חוק איסור לשון הרע").
35. נראה עתה, כי לא רק שהפרסום האמור אינו עולה כדי לשון הרע, אלא שגם לו היה בטענה זו ממש - הרי שהיו עומדות לנתבעים הגנות חוק איסור לשון הרע בגינה.

1. הטור עולה כדי הבעת דעה, תוך שימוש בלשון הומוריסטית-סרקסטית, אשר אינה

עולה כדי לשון הרע

36. דומה כי התובעת, בנחישותה לתבוע את הנתבעים לדין, לא שמה ליבה לעובדה הפשוטה, והיא כי הביטוי "אה, גם הקרן להחרבת ישראל תרמה כספים" אינו אלא ביטוי המהווה הבעת דעה (ולא עובדה), המוצג ומובא לקוראים בלשון הומוריסטית וסרקסטית, והמבטא עמדה צינית כלפי אותה "קרן להחרבת ישראל". כידוע לקוראים היטב, כינוי זה מתייחס למעשה לארגון המוכר היטב 'הקרן החדשה לישראל', שהוא מוסד ללא כוונת רווח התומך במוצהר בגופי שמאל ישראלים העוסקים בזכויות אדם, פלורליזם דתי, דו-קיום ונושאים נוספים.
37. כאמור, הקרן החדשה לישראל היא גוף בינלאומי ידוע ומוכר, הפועל בישראל ומחוץ לה מזה כ-35 שנים (!), תוך תמיכה ושילוב פעולה עם גורמים בולטים מן הזירה הפוליטית והחברתית, המקנים לו חשיפה ציבורית גבוהה.
38. ואם בכל זאת לא די, הרי שבשנת 2010 זכתה הקרן החדשה לישראל לחשיפה חריגה בעצמתה, לאחר שתנועת הימין 'אם תרצו', במהלך תקשורת בולט, טענה כי הקרן תומכת בגופים המיועדים לפגוע במדינת ישראל, דוגמת הארגונים אשר סיפקו את הנתונים עליהם התבסס דו"ח גולדסטון הידוע, וגופים אחרים המבקשים להעמיד לדין זר קצינים ישראלים בכירים.
39. הקמפיין התקשורתי של 'אם תרצו' נגד הקרן החדשה לישראל גרר מענה תקשורתי נגדי נרחב ומתמשך, והוביל לדיונים נרחבים בתקשורת מטעמים של עיתונאים, אנשי ציבור, פוליטיקאים ופעילים חברתיים.
40. בנסיבות אלו, ולאור משחק המילים המובהק בו השתמש אידר ("הקרן החדשה לישראל" / "הקרן להחרבת ישראל"), חזקה על הקורא הסביר והמצוי בעולמנו, כי הבין למי הכוונה.
41. גם אם נניח, לצורך ההמחשה בלבד, כי הקורא הסביר אינו מקיש מן "הקרן להחרבת ישראל" אל "הקרן החדשה לישראל", הרי שבוודאי לא ניתן להניח כי קורא זה יסבור, כי אמנם יש בנמצא גוף אמיתי, שבחר לעצמו את השם 'הקרן להחרבת ישראל'. על כן, לא ניתן לקבל את טענת מולד בדבר לשון הרע, כאילו "מקריאת הכתבה נוצר הרושם לפיו אצל התובעת מתקבלות תרומות כספים מארגון בשם 'הקרן להחרבת ישראל'" (סעיף 14 לכתב התביעה).
42. בוודאי ובוודאי, שאזכור כה סתמי של הגוף התורם, ועוד בלוויית המילה המבטלת "אָה" לפניו, עומד בניגוד גמור לכינויה של 'הקרן להחרבת ישראל'. האם באמת יסבור קורא כלשהו, כי קרן אשר לקחה על עצמה משימה כה יומרנית והרסנית, תזכה לאזכור כה סתמי ואדיש?!

43. באשר להקשר ההומוריסטי הברור שיש בביטוי "אה, גם הקרן להחרבת ישראל תרמה כספים", ראוי להעיר כי **אין** לבחון את רק את הביטוי לבדו, אלא יש לקרוא אותו בהקשר בו הוא נתון (ע"א 323/98 שרון נ' **בנזימן** פ"ד נו"ד (3) 245; להלן: "**עניין בנזימן**").

44. קריאה כזו מבהירה, כי הפסקה בה מופיע הביטוי רצופה שימושים הומוריסטיים-סרקסטיים דומים, ובהם למשל:

"מולד" הוא מכון מחקר רדיקלי, נוסף על שורת מכוני השמאל הוותיקים **שנועדו לשכנע אותנו להיפרד מארץ חיינו**;

או:

"ועל כולם - המייסד והיוזם הוא **הציוני הגדול** אברהם בורג";

45. ולא רק הפסקה בה הנתון הביטוי נשוא המחלוקת מבהירה את ההקשר ההומוריסטי, אלא גם הטור המלא בשלמותו, הכולל ביטויים ציניים רבים:

"... מבחינה זו, הטענה בדבר מדינה דרלאומית והצפת ישראל במיליוני פלשתינים, אינה נכונה. נכון לעכשיו, יש לפלשתינים **ישות מדינית** והם יכולים לכנותה "האימפריה הפלשתינית השמינית"..."

... [אמנון] אברמוביץ' אמר שביטוח לאומי יצטרך לשלם לכמאה אלף ערבים שנספח דמי אבטלה וקצבאות זיקנה וקופת חולים וטיפת חלב והוצאות נוספות. יהודים, **כידוע, אוהבים כסף, ואם יזכירו להם כמה עולה הארץ - יניפו ידם בביטול ויוותרו על הארץ מרובת ההוצאות הזאת. לא?**

לא במקרה, כמה ימים קודם להשתלחות הקבוצה של [אמנון] אברמוביץ', שלח מכון "מולד" דברים דומים להפליא תחת הכותרת "תוכנית **בנט להרס** הכלכלה הישראלית" ותהה כמה סניפי ביטוח לאומי ייבנו בשטח. לא עקבתי, אבל אני מתאר לעצמי ששרדני ומגישי שמאל נוספים ברדיו ובטלוויזיה פימפמו את החשבון העלוב באוזנינו.

...

[מתן] הודורוב השתמש ב"מחקר" שפירסם מכון "מולד" ופימפם לנו **במקצועיות** כמה עולה המאחז. במפתיע, "כתב השטחים" של עיתון "הארץ", חיים לוינסון, התקיף את התחקיר הטלוויזיוני...

הודורוב הכהיש (כמובן, כמובן) כל "אג'נדה" פוליטית שניצבה בתשתית תחקירו, טענה ידועה בקרב עיתונאינו, זוכרים? "**בתקשורת הישראלית, יש עיתונאים ויש ימנים.**"

...

אבל הסיפור אינו כלכלי וביטחוני. ממש כפי שמול הפלשתינים הסכסוך אינו טריטוריאלי גרידא. לו היה כזה, הבעיה הייתה נפתרת. גם האברמוביצים **מערון 2, מערון 10, מידיעות ומ'מולד' ושאר נציגי** האורתודוקסיה השמאלית הקנאית יודעים שלא יהיה שלום בטווח הנראה לעין, משום שהסיפור כרוך בזהות העם שהתקבץ מארבע כנפות אחרי אלפיים שנות גלות".

46. הנה כי כן, טור זה, ועמו יתר טוריו של אידר, רצופים באותה נימה סרקסטית, המבהירה היטב כי ביטוי כגון "אה, גם הקרן להחרבת ישראל תרמה כספים" אינו אלא הומור המיועד להעברת מסר וביקורת.

47. יודגש, כי לפני ימים מעטים בלבד הכריע בית משפט השלום בירושלים בסוגיה דומה ביותר לענייננו אנו, לאחר במסגרתה תבע מזכ"ל מועצת ישע לשעבר, מר אהרון דומב ("דומפה"), את מי שפרסמו ספרון בשם "השמאל הלאומי", בו הוא הוזכר בהקשרים ביקורתיים חריפים כאלה ואחרים, על רקע אידיאולוגי ופוליטי (ת.א. 16170-03-11 **דומב נ' יניב** (פורסם בנבו ביום 11.11.2014), להלן: "**עניין דומב**").

48. בעניין דומב נפסק, בין היתר, כי לעיתים די בסגנון הכתיבה של הקטע המלא, כדי שהקורא הסביר יבין ממנו כי אין מדובר בקביעת עובדות, אלא בכתיבה סובייקטיבית מאין כמותה, שהיא מותרת וראויה:

“... בסוף ואולי החשוב מכל, סגנון הכתיבה, אופיו ותוכנו, מצביעים כבדרך על כך שכלל אין מדובר בקביעת עובדות בכלל או בעובדות על אודות התובע בפרט. מדובר בכתיבה פוליטית מובהקת, המובאת בסגנון ספרותי בוטה, מתריס ומתגרה, שנועד להדגיש עובדות, להקציף עמדות ולהמחיש בצורה ציורית חדה ונחרצת את עמדת המתכבדים ביהס לנושאים הנדונים בספר ובהם נושא “מפעל ההתנהלות”. הצגת עובדות אגב כתיבה בסגנון זה אינה מתיימרת להיות כתיבה המתארת עובדות נכונות או מדויקות, אלא תכליתה להבליט נושאים מסוימים כדי לשרת את עמדת הכותב. הקורא כתיבה בסגנון זה מבין שמדובר בכתיבה המציגה עובדות באופן מגמת שאינו מתיימר להיות מדויק וכי אין מדובר בהצגת עובדות כהווייתן”.

49. כך בדיוק גם בענייננו אנו. לקורא הסביר ברור, כי הלשון הנחרצת בה עשה אידר שימוש, בתוספת הציניות והסאטירה המאפיינות את כתיבתו, מביעות את עמדתו הפוליטית האישית, ואת הביקורת בה הוא מחזיק - מבלי להתיימר לכך שעסקין בעובדות מדויקות גרידא.

50. למסקנה זו מוביל הקשר נוסף אותו יש לבחון על מנת להבין את הביטוי נשוא התובענה, ומקורו בעובדה כי אידר לא הסתיר את יחסו הביקורתי למרכז מולד לאורך הטור. משעה שברור מן הטקסט כי לכותב יש עמדה שלילית כלפי המרכז, הרי שגם הביטוי “אה, גם הקרן להחרבת ישראל תרמה כספים” נקרא בהקשר זה, ולקורא הסביר ברור כי המדובר בגוון נוסף של ביקורת, והפעם מן הסוג ההומוריסטי.

51. יוער, כי אף המלומדים גנאים, קרמניצר ושנור נתנו דעתם לסוגיה זו של הבעת דעה (ובפרט דעה פוליטית), הכרוכה גם באזכור נתונים עובדתיים. מקריאת עמדתם עולה בבירור, כי הביטוי נשוא התובענה דנא ראוי לכל הגנה במסגרת השיח הדמוקרטי, וכי לא היה בו דבר שיוכל לעלות כדי לשון הרע (ח' גנאים, מ' קרמניצר וב' שנור, לשון הרע, הדין הרצוי והמצוי, 2005, בעמ' 104):

“אמירה בשיח הפוליטי... שכוללת כתובה גם עובדה, הנה פרסום מעורב שדינו נקבע לפי מבחן הדומיננטיות או מבחן ההפרדה, לפי ההקשר... בוויכוח פוליטי מנסה כל צד לשכנע את הציבור בצדקת דרכו והעובדות מגויסות למטרה זו ונצבעות על ידה. רוב האנשים מבינים שמדובר בהצגה מגמתית של נתונים, וכי אין לקבל את האמירה (גם בצד העובדתי שלה), כמבטאת דברים כהווייתם”.

52. ואם כבר בחנו בהרחבה את תוכן הטור לצורך לימוד ההקשר בו נתון הביטוי נשוא המחלוקת, לא נוכל שלא לשים לב לעובדה הנוכרת שם, והיא כי מרכז מולד עצמו פרסם מסמך שאחת מכותרות המשנה שבו היא “תוכנית בנט להרס הכלכלה הישראלית”. כך ממש. עובדה זו מוכיחה את המובן מאליו: הן בעיתונות, הן בפרסומי מכוני מחקר, אין כל פסול בשימוש בציניות או בטון סאטירי. ממש כשם שלשר נפתלי בנט לא קמה עילת תביעה נגד מרכז מולד, המייחס לו כביכול כוונה להרוס בשיטתיות את הכלכלה בישראל, כך גם לא קמה למרכז מולד עצמו כל עילת תביעה, בגין הקביעה ההומוריסטית לפיה אחד מתורמיו הוא גוף המתקרא ‘הקרן להחרבת ישראל’.

העתק מהפרסום הרלוונטי של מכוון מולד, מצ"ב, מסומן נספח 2 ומהווה חלק בלתי נפרד נספח 2 מכתב ההגנה.

53. מעבר לדרוש, יוסיפו הנתבעים ויבהירו כי במסגרת הטור לא הייתה זו הפעם הראשונה בה כונתה הקרן החדשה לישראל בכינוי "הקרן להחרבת ישראל". ונסביר:

53.1. גם בטורי דעה אחרים של אידר, ננקט השימוש בביטוי זה.

53.2. כך למשל, בטור הדעה מיום 4.4.2014 נאמר:

"כשנפתלי בנט ואיילת שקד פנו לפוליטיקה, התקשרתי ובירכתי אותם. הנהגת הציבור חשובה, אמרתי, אבל אסור לשכוח תחומים אחרים שהזנחנו: הפקרת שדה השיח האקדמי לטובת השמאל, היעדר הוצאות ספרים רציניות, היעדר מכוני מחקר וקרנות פילנתרופיות דוגמת הקרן להחרבת ישראל, אבל מחצד הצינוני".

53.3. ובטור הדעה מיום 17.7.2014 נכתב:

"הנה השיטה של הקבוצה הזאת, אחת מיני עשרות, הממומנת בין השאר בכספים של האיחוד האירופי ושל הקרן להחרבת ישראל...".

54. עינינו הרואות, כי מדובר בביטוי חוזר, במעין שפה שהיא סלנג, ואשר מאפיינת בין היתר את הכותב עצמו.

נספח 3 העתק מטורי הדעה מהימים 4.4.2014 ו-17.7.2014, מצ"ב, מסומן נספח 3 ומהווה חלק בלתי נפרד מכתב ההגנה.

55. אלא שלא רק אידר משתמש בביטוי זה. **כותבים וגולשים נוספים** משתמשים בו, באופן המלמד על כך שמדובר במעין מטבע לשון מקומי, מושג שכיח, הנושא עמו גם עמדה פוליטית וביקורתית מובהקת.

56. די לכתוב את המילים 'הקרן להחרבת ישראל' במנוע החיפוש גוגל, כדי לקבל תוצאות רבות, ובהן גם עמודים המקשרים בין הקרן החדשה לישראל לבין הביטוי 'הקרן להחרבת ישראל'.

57. מן האמור לעיל עולה, כי הכינוי נשוא המחלוקת הוא ביטוי ביקורתי מוכר, לגיטימי, וחוזר על עצמו. אין כל סבירות כי הקורא הממוצע יפרש אותו כלשונו, ושלא על דרך ההומור, כאילו נסתר ממנו עד היום קיומה של קרן עלומה ודרמטית, הקוראת רשמית להחרבת ישראל, ורק כבדרך אגב ובטורו של אידר הוא גילה כי היא קיימת.

58. מכאן, כי בענייננו כלל לא מתקיים התנאי הבסיסי הנזכר בחוק איסור לשון הרע, והוא כי בפרסום יהיה כדי להכתים את שמו של התובע.

59. למעלה מן הדרוש אפוא, יבהירו הנתבעים כי גם לו ניתן היה לקבוע כי המדובר בלשון הרע, הרי שהיו עומדות להם הגנות שבחוק.

ה.2. לנתבעים עומדת הגנת אמת בפרסום

60. למען חסר ספק יבהירו הנתבעים, כי בהינתן שהכוונה הברורה מאחורי הביטוי "אה, גם הקרן להחרבת ישראל תרמה כספים" הוא כי המדובר בתרומתה של הקרן החדשה לישראל, הרי שעומדת לנתבעים הגנת האמת בפרסום, כאמור בסעיף 14 לחוק איסור לשון הרע.

61. כך על פי מידע שהתקבל אצל הנתבעים בעקבות בדיקה, ממנו עולה כי הקרן החדשה לישראל היא אחד הגופים שתורמו כספים למרכז מולד.

62. יובהר כי ממילא, בכתב התביעה לא טוען מולד אחרת.

ה.3. לנתבעים עומדת הגנת תום הלב מכוח אי-ידיעת הפגיעה הנטענת

63. מכוח סעיף 115(1) לחוק איסור לשון הרע, אף עומדת לנתבעים הגנת תום הלב, מחמת אי-ידיעה אודות קיומן של נסיבות מהן משתמעת לשון הרע.
64. כאמור, במסגרת טור דעה פובליציסטי אידר עשה שימוש בביטוי "אה, גם הקרן להחרבת ישראל תרמה כספים" באופן הומוריסטי-ביקורתי מובהק וברור, שלא ניתן לטעות בו. ממילא, מקריאת הפסקה ו/או הטור בשלמותם עולה בבחינות, כי אין בנמצא גוף אמיתי ששמו 'הקרן להחרבת ישראל'. כך, בין היתר, גם לאור השימוש המוכר למדי בביטוי זה ככינוי ביקורתי של הקרן החדשה לישראל.
65. בנסיבות אלו, ברי כי הנתבעים לא ידעו ולא יכולים היו לדעת, כי השימוש הסאטירי בביטוי, בנסיבות ובהקשר שבו הובא, עולה כדי לשון הרע.

ה.4. לנתבעים עומדת הגנת תום הלב מכוח הבעת דעה

66. כמוסבר לעיל, הטור שפרסם אידר הוא טור דעה קבוע, במסגרתו הוא מביע את עמדתו ביחס לנושאים אקטואליים שונים. בגדרי טור זה אף התייחס אידר למרכז מולד, והבהיר כי הוא סבור כי "מולד הוא מכון מחקר רדיקלי", כי מטרתו היא "לשכנע אותנו להיפרד מארץ חיינו", וכן כי במרכז ממלאים תפקידי מפתח פעילי שמאל, ועליהם - "אה, גם הקרן להחרבת ישראל תרמה כספים".
67. על כל זאת יש לשוב ולהזכיר, כי אידר עצמו הוא בעל טור ידוע, אשר עמדותיו ידועות לא פחות. זוהי גם הפריזומה היחידה דרכה ראוי לבחון את המשפט נשוא התובענה - "אה, גם הקרן להחרבת ישראל תרמה כספים" - ואשר אף היא מבהירה, כי המדובר בהבעת דעה גרידא, המגשימה את זכותם של הנתבעים לבוא לידי ביטוי מלא.
68. כך, כשם שנפסק גם בגדרי עניין דומב הנזכר לעיל:

"הספרון הוא אפוא כתיבה העוסקת בלפן של המחלוקת בחברה הישראלית, בלב המחלוקות הפוליטיות והחברתיות. הוא נותן ביטוי לדעות של המחברים, שאינם מתיימרים לדבר בשם אחרים, הוא נכתב בסגנון ייחודי, ציני, בוטה ואף גם, מגמת, מתריס ומעורר ויכוח, הוא עושה שימוש בכלים ספרותיים, בדימויים ובסגנונות שונים. הוא לא נועד להיות פרי מחקר מדעי או תחקיר מדויק, הוא נועד לבטא את הצורך של המחברים להתבטא. כאמור, החברה שלנו מצאה לנכון לעטוף זכות ביטוי זו בזכות משפטית היא הזכות לחופש הביטוי".

69. המדובר אפוא בהבעת דעה מובהקת, אשר החוסה תחת סעיף 15(4) לחוק איסור לשון הרע, אשר נעשתה בקשר עם פעילותו הציבורית של מרכז מולד.
70. בנקודה זו מזכיר ענייננו את הפרשה שנדונה בגדרי עניין בניזמן שלעיל, במסגרתה נקבע כדלהלן:

"...המדובר במאמר פובליציסטי המותח ביקורת על מהלכיו של שר במילוי תפקידו הציבורי, וכי הטענה נושא התביעה הובאה בו אגב אורחא, כחלק מהנמקת המחבר להצגתו של השר כבלתי ראוי לאמון... כל אחד משני השיקולים הללו תומך בהעדפת הפרשנות שלפיה תסווג הטענה נושא הדין כהבעת דעה".

71. כך בדיוק גם בענייננו אנו: המדובר במאמר פובליציסטי של אידר, המותח ביקורת על מהלכיו של הארגון הציבורי מולד, ובמסגרת ביקורת זו הובאה אגב אורחא הטענה כי הארגון נהנה מתמיכה כספית של הקרן החדשה לישראל - "אה, גם הקרן להחרבת ישראל תרמה כספים". זאת, על מנת להסביר את המסקנה הכללית אליה מגיע אידר, בדבר טיבו של מרכז מולד כפי שהוא נתפס בעיניו.

72. כך, הן השימוש בנתון האמור והן הצגתו כפי שהוצג, חוסות שתייהן תחת הגנת תום הלב מכוח הבעת דעה ביחס לעניין ציבורי. כשם שנפסק בעניין דומב שלעיל:

"בענייננו כאמור, מקריאת הספרון כולו, מהדברים שכתבו המחברים ומהאמור בהערות שהוסיפו לאורך כל הספרון, ברור כי מדובר בעמדתם של המחברים, בדעתם, בהשקפת עולמם ובתפיסתם הפוליטית והחברתית. גם העובדות שמובאות בספרון, מובאות באופן כללי ללא כל התיימרות להציג עובדות מדויקות, ללא הפניה אל מקורות המידע ותוך השענות על מידע כללי, אשר המחברים מניחים שלמצער חלקו מצוי בידי הקורא. הדברים ברורים לאורך כל הספרון, שתכליתו היא הצגת עמדתם של המחברים ותפיסתם. הספרון כולו אינו אלא, משנתם הפוליטית-חברתית של המחברים. אף לא יכולה להיות מחלוקת על כך שהספרון כולו עוסק בעניינים ציבוריים העומדים בלב לבן של המחלוקות הפוליטיות והחברתיות בישראל. מכאן אפוא, שלא יכולה להיות מחלוקת על כך שמדובר בפרסום אשר חוסה תחת ההגנה של תום לב בהבעת דעה ביחס לעניין ציבורי."

73. בהקשר זה הוסיף וקבע בית המשפט העליון בעניין בניזמן, כי בכל הנוגע להבעת דעה, הרי שמשעה שהנפגע הלכאורי מלשון הרע הוא איש ציבור, יש להעדיף את חופש הביטוי על פני הגנה על שמו הטוב:

"ביסוד השיקול הראשון ניצבת ההשקפה שכאשר הנפגע מפרסום לשון הרע הוא איש ציבור, והפרסום נוגע לנושא הכרוך בעיסוקיו הציבוריים ושהוא מעניינו של הציבור, הרי שבפרשנות משמעותו של הפרסום לעניין תחולתה על המפרסם של איוו מההגנות הנתונות לו לפי החוק, יש להעדיף את הנוסחה הפרשנית המתישבת עם עקרון חופש הביטוי על פני הנוסחה הפרשנית המייחסת את עיקר המשקל לזכותו של הנפגע להגנת שמו הטוב."

74. וראו גם את שנפסק בע"א 214/89 אבנרי נ' שפירא, פ"ד מג(3) 840 (1989):

"...באיוון זה בין הערך האישי והציבורי לשם טוב לבין הערך האישי והציבורי לחופש הביטוי יש ליתן משקל מיוחד לערך ברבר חופש הביטוי. בעיקר יש ליתן משקל מיוחד זה בכל הנוגע לחופש הביטוי הנוגע לענייני הציבור ולגופים ולאנשים הנושאים משרות ציבוריות, או שהם בתפקידים שלציבור ענין בהם... הנה כי כן, באיוון הראוי בין חופש הביטוי בכלל, וחופש הביטוי בענייני ציבור בפרט מזה, לבין השם הטוב בכלל, ושמו הטוב של איש ציבור בפרט, יש ליתן משקל רב לאינטרס הציבורי בהחלפה חפשית של מידע בענייני ציבור הנוגעים לאישי ציבור."

75. והדברים יפים לענייננו אף ביתר שאת, נוכח העובדה כי מדובר בביקורת שנמתחה על גוף פוליטי בעל מעמד ציבורי, ולא על אדם.

ה.5. לנתבעים עומדת הגנת תום הלב מכוח השמעת ביקורת על פעילות ציבורית של מולד

76. גם מכוח סעיף 6(15) לחוק איסור לשון הרע עומדת לנתבעים הגנה, באשר הפרסום הנדון היה ביקורת על פעולותיו הפומביות של מרכז מולד ועל מטרותיו, ובכלל זה על מעשיו.

77. בהקשר זה ראו למשל את ההלכות המובאות לעיל בתת-פרק ה.4, הממחישות עד כמה חשובה מתיחת ביקורת והשמעת דעות נוגדות בעניינם של גופים ודמויות מן הזירה הפוליטית.

ה.6. נטל ההוכחה

78. כאמור בסעיף 16(א) לחוק איסור לשון הרע, הרי שבענייננו חלה על הנתבעים חזקה, כי עשו את הפרסום בתום לב. כך, נוכח התקיימות תנאי סעיפים 15(1), 15(4) ו-15(6) לחוק איסור לשון הרע, כמפורט לעיל, ונוכח סבירות הפרסום, כמתוארת בהרחבה.

ה.7. הטענה בדבר אי-הקטנת הנזק אינה יכולה לעמוד

79. בניגוד לטענת מולד, מחילופי הדואר האלקטרוני בין נציגי המרכז לבין אידר עולה כי למן תגובתו הראשונה, הבהיר אידר לנציגי מולד כי הביטוי "אה, גם הקרן להחרבת ישראל תרמה כספים" הוא ביטוי הומוריסטי, המכוון בבירור לקרן החדשה לישראל. למעלה מכך, אידר אף הזמין את נציגי מולד להעמידו על טעויות נוספות, אשר הם סבורים שנפלו בטקסט.
80. היו אלו דווקא נציגי מולד, שהתעלמו מההסבר שסיפק דרור בדבר הכינוי ההומוריסטי בו עשה שימוש "אה, גם הקרן להחרבת ישראל תרמה כספים", ותחת זאת מיהרו לקבוע כי הבעת דעה סאטירית זו פוגעת לכאורה בזכויותיהם.
81. גם מכתבה של הח"מ לנציגי מרכז מולד, בו הוסברה לאשורה זכות הנתבעים להביע את דעתם הסאטירית על המרכז, השיב באופן ענייני לטענותיו, ומעיד גם הוא על המענה היסודי והרציני לו זכו הפונים.

ו. נזקיה של התובעת אינם יכולים לעמוד

82. כמפורט בהרחבה לעיל, אין ממש בניסיונו של מרכז מולד לטעון כי מי מבין קוראיו של אידר סבר כי גוף המתקרא 'הקרן להחרבת ישראל' אכן תורם למרכז מולד כספים.
83. מכיוון שפרשנות כאמור היא בלתי סבירה, למצער - נוכח ההקשר ההומוריסטי בו נאמרו הדברים ועל רגע אי-סבירות ההנחה כי אכן קיים גוף כאמור, הזוכה לאזכור חטוף וסתמי בלבד - הרי שגם לא נגרם למולד כל נזק שאינו אלא נזק רעיוני, דהיינו אינו בר-פיצוי.

ז. בית המשפט הנכבד אינו מוסמך להכריע בסעד ההתנצלות

84. בסעיף 30 לכתב התביעה מבחיר מרכז מולד כי הוא הוא עומד על פרסום התנצלות, לצד פרסום תיקון ו/או הבהרה מאת הנתבעים.
85. כמפורט בפרק ג' לעיל, בית המשפט הנכבד מחוסר סמכות עניינית לדון בסעד ההתנצלות, אשר לא ניתן להעריך את שוויו בכסף.
86. ממילא, וכמפורט בהרחבה לעיל, אין כל טעם או צידוק לחייב את הנתבעים בהתנצלות כלפי מרכז מולד, באשר בפרסום לא נפל כל פגם.
87. מעבר לכך, ולמען הזהירות בלבד, יובהר כי גם כשלעצמו - סעד ההתנצלות אינו מצוי בסמכותו של בית משפט כלשהו, כשם שניתן ללמוד מהליך חקיקת חוק איסור לשון הרע.
88. כך, בסעיף 11 להצעת חוק איסור לשון הרע הציע המחוקק כי בית המשפט הדין בתביעת לשון הרע יהא מוסמך לחייב נתבע לפרסם התנצלות מטעמו. ברם, כאשר הגיע העניין להצבעה במליאת הכנסת **שונה הנוסח, ונמחקה הפסקה המתירה לבית המשפט לחייב נתבע לפרסם התנצלות.**
89. בדברי ההסבר לחוק (הצעת חוק איסור לשון הרע, תשכ"ג-1963, חוב' 564), הובהרו הדברים:

"בשיקול נוסף נראה לנו שאין לכפות התנצלות של בעל לשון הרע על-ידי צו של בית-המשפט; להתנצלות נודע ערך רק אם היא ניתנת מתוך הכרה בעוול..."

90. משכך, התקבל נוסחו של סעיף 9(2) לחוק איסור לשון הרע, כפי שהוא מוכר לנו כיום, לפיו בית המשפט רשאי להורות רק:

"על פרסום תיקון או הכחשה של דבר המהווה לשון הרע..."

91. הדברים מדברים בעד עצמם, וממחישים כי המדובר בהסדר שלילי, שמקורו בשתיקה מכוונת של המחוקק.

92. אף הפסיקה שבה והטמיעה את הכלל לפיו אין בית המשפט מוסמך להורות על סעד של התנצלות בתביעות לשון הרע. כך, בפסק הדין המנחה לעניין זה (ת.א. (ת"א) 32235-03-10 ארגון המורים בבתי הספר העל יסודיים, בסמינרים ובמכללות נ' עיתון "ישראל היום" (פורסם בנבו, 6.2.2011)), נדרש בית המשפט הנכבד להכריע בסוגיה בדבר עצם קיומו של סעד ההתנצלות, קרי, האם רשאי בית המשפט לפסוק סעד זה במסגרת תביעת לשון הרע.

93. בהחלטה מפורטת ומנומקת קבעה כב' השופטת שבח כי סעד ההתנצלות **כלל אינו קיים**, ומשכך אין בסמכותם של בתי המשפט לפסוק סעד זה, וסמכה את הנימוקים להחלטתה הן על **לשונו המפורשת** של חוק איסור לשון הרע וההיסטוריה החקיקתית שלו, הן על **טעמים ערכיים**, לפיהם לא ניתן לחייב אדם בהתנצלות כפויה וחסרת תוכן, והן על **לדינים הזרים**, אשר אף הם אינם כוללים סעד זה:

"לטעמי, מעבר לנימוקי לשון החוק, תוך השוואתו לניסוחו בהצעת החוק, לא ניתן לחייב נתבע בפרסום התנצלות מטעמים ערכיים. לא בכדי קבע המחוקק, מעבר לפיצוי הכספי, סעדים של פרסום תיקון והכחשה המחייבים את הנתבע בעשיית מעשה בדמות פרסום פומבי של העובדות כפי שנקבעו על-ידי בית המשפט, להבדיל מפרסום אמירה או מחשבה אישית של הנתבע.

המשפט אינו אמור לעודד צביעות או הצהרות טרק שאין מאחוריהן דבר אמיתי... הפרסום נועד ליידע את הציבור כי הדברים שפרסם הנתבע אינם אמת... מחשבותיו של הנתבע אודות התובע, כמו גם רגשותיו כלפיו, אם הש הוא צער וחרטה, אם לאו, אינן רלבנטיות כלל וכלל, ואין בית המשפט כופה אותו להצהיר הצהרה שאינה תואמת את מחשבותיו, ואינו מעמידו במצב בו פיו ולבו אינם שווים.

הנתבע, שיפצה את התובע כפי קביעת בית המשפט, אף יפרסם את פסק הדין, רשאי לאחוז בדעותיו הראשוניות ואין כופין אותו לחזור בו מהן, ובלבד שלא יתן לדעות אלו, שכבר הוכה שאינן נכונות, ביטוי פומבי... המסקנה העולה מן האמור לעיל היא שבית המשפט אינו מוסמך להעניק לתובע סעד הכופה על נתבע לפרסם בפומבי התנצלות בפניו, גם אם קבע כי זה האחרון פרסם אודות התובע לשון הרע".

94. לעניין זה, ראו גם את ת"א 21107/05 ידיעות אחרונות נ' בן דין (פורסם בנבו, מיום 4.12.2008), בת.א. 10133-03-09 ווירצברג נ' בורנשטיין (פורסם בנבו, מיום 2.6.2010), ת.א. 11197/08 אבולעפיה ואח' נ' מועצה מקומית הר אדם (פורסם בנבו, מיום 7.9.2009), ת.א. 13043-02-10 עו"ד יהושע נ' ויספיש (פורסם בנבו, מיום 23.6.2010).

ח. התייחסות פרטנית לסעיפי כתב התביעה

95. מוכחש האמור בפתח הדבר לכתב התביעה. מבלי לגרוע מכלליות ההכחשה, יבהירו הנתבעים כי הפרסום אינו עולה כדי לשון הרע, באשר הוא מובא בהקשר הומוריסטי-ביקורתי ברור, ואינו מותיר מקום לספק אצל הקורא הסביר, בשאלה אם אמנם יש בנמצא גוף המתקרא 'הקורן להחרבת ישראל'.

96. מוכחש האמור בסעיף 1 לכתב התביעה, מחמת חוסר ידיעה.

97. מוכחש האמור בסעיפים 2-4 לכתב התביעה, ככל שיש בהם כדי לחייב את הנתבעים.
98. מוכחש האמור בסעיפים 5-6 לכתב התביעה. מבלי לגרוע מכלליות ההכחשה, יבהירו הנתבעים כי המדובר באמירה אשר אינה משמיעה ואינה עולה כדי לשון הרע, כמוסבר בהרחבה בפרק ה.1 לעיל.
99. מוכחש האמור בסעיף 7 לכתב התביעה.
100. מוכחש האמור בסעיף 8 לכתב התביעה, מן הטעמים המוסברים בפרק ה.1 לעיל.
101. מוכחש האמור בסעיפים 9-11 לכתב התביעה. מבלי לגרוע מכלליות ההכחשה, יפנו הנתבעים לתת-פרק 0 לעיל.
102. מוכחש האמור בסעיף 12 לכתב התביעה, ככל שיש בו כדי לחייב את הנתבעים. מבלי לגרוע מכלליות ההכחשה, ישוּבו ויבהירו הנתבעים כי למרות ניסיונו של מולד לטעון אחרת, ישנו הבדל ברור ומהותי בין דעה לעובדה. נוכח העובדה כי הפרסום שאינו נושא חן בעיני מרכז מולד פורסם במסגרת טור דעה, והביע את עמדתו האישית של הכותב, הרי שביטוי זה הוא מוגן בדין.
103. מוכחש האמור בסעיפים 13-18 לכתב התביעה, מן הטעמים המוסברים בפרק ד' לעיל.
104. מוכחש האמור בסעיפים 19-21 לכתב התביעה, כמוסבר בין היתר בתת-פרק ה.6 ובפרק ו' לעיל.
105. מוכחש האמור בסעיפים 22-23 לכתב התביעה, ובפרט מוכחשת אחריותם השלוחית לכאורה של הנתבעים 1 ו-3. בהקשר זה יצוין, כי ההחלטה לתבוע הן את הכותב, הן את העיתון והן את העורך היא תמוהה כשלעצמה, ויש בה אף כדי ללמד על חוסר תום הלב שנפל בהגשת התובענה.
106. מוכחש האמור בסעיף 24 לכתב התביעה. מבלי לגרוע מכלליות ההכחשה יובהר:
- 106.1. ראשית, כי טענה מסוג רשלנות או הפרת כללי האתיקה לא רק שאינה נכללת בתביעה, ובפרט התובעת עצמה אינה מגדירה עילות אלו כעילות שלהן היא טוענת (למשל בפתח הדבר, או תחת הכותרת 'מהות התביעה'), ועל כן הנתבעים לא ישיבו להן כסדרן - באשר הן מופיעות בהקשר חסר ותמוה, וחזקה על התובעת כי לא התכוונה להביא אותן כטענות הנפרדות מטענותיה בעניין לשון הרע.
- 106.2. שנית, טענות אלו מופיעות כאמור באופן חסר, באשר אין התובעת מפרטת את יסודות עוולת הרשלנות, ואין היא מבהירה או מציינת מהם כללי האתיקה בהם מדובר.
- 106.3. שלישית, ולמען הזהירות בלבד, יבהירו הנתבעים כי טענה מסוג רשלנות לא תוכל להישמע, לאור העיקרון לפיו גם אם ניתן היה לקבל כי לתובע נגרמה פגיעה כלשהי (ולא כך הוא), הרי שהנתבעים חוסים בצל ההגנות הקבועות בחוק איסור לשון הרע, ובנסיבות אלו לא תתקבל תביעה בעילת רשלנות (וראו את דברי א' שנהר בספרו דיני לשון הרע (1997), בעמ' 173: "...כאשר לא קמה חבות על-פי חוק איסור לשון הרע משום שעל הפרסום הפוגע חלה אחת מההגנות שבחוק איסור לשון הרע, לא ייטה בית המשפט לאפשר את עקיפת ההוראות הללו באמצעות הכרה בתביעה המסתמכת על עוולת מסגרת"). גם טענה בדבר הפרת כללי האתיקה העיתונאית ופגיעה בתקנון האתיקה, לא תוכל לעמוד, שכן הלכה פסוקה היא, כי לא ניתן להתבסס על כללי האתיקה לצורך הגשת תביעה, מחמת היותם כללים וולנטריים אשר אינם מטילים חיוב כלשהו (וראו את דני"א 7325/95 **ידיעות אחרונות בע"מ נ' קראוס** פ"ד נב(3) 1, 49 (1998)): "...מעמדם של כללי האתיקה אינו מעמד של דין. מדובר בכללים וולונטריים, אשר אינם מטילים חיוב כלשהו מכוח הדין...".

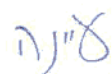
107. מוכחש האמור בסעיפים 25-27 לכתב התביעה. מבלי לגרוע מכלליות ההכחשה, יפנו הנתבעים לתת-פרק ה.7 לעיל.
108. מוכחש האמור בסעיף 28 לכתב התביעה, מחמת כל המפורט לעיל.
109. מוכחש האמור בסעיף 29 לכתב התביעה, ובפרט זכאותה הנטענת של התובעת לקבלת פיצוי בגין נזקיה המוכחשים.
110. מוכחש האמור בסעיף 30 לכתב התביעה, בין היתר בשים לב לאמור בפרקים ג' ו-ז' לעיל.
111. מוכחש האמור בסעיפים 31-32 לכתב התביעה, מחמת כל המפורט לעיל.
112. מוכחש האמור בסעיף 33 לכתב התביעה, כאמור בפרק ג' לעיל.
113. מוכחש האמור בסעיפים 34-35 לכתב התביעה, לרבות זכאותה הנטענת של התובעת לקבלת כספים ואו כל סעד אחר.

ט. סוף דבר

114. לאור כל האמור לעיל, יתבקש בית המשפט הנכבד לדחות את התובענה על הסף מחמת העדר סמכות עניינית ואו שימוש לרעה בהליכי משפט.
115. לחלופין, יתבקש בית המשפט להורות על העברת התובענה לדין בפני בית המשפט המחוזי.
116. לחלופי חלופין, יתבקש בית המשפט הנכבד לדחות את התובענה לגופה, מהטעמים המפורטים לעיל בהרחבה, ולקבוע כי בפרסום נשוא התובענה לא נפל כל פגם ולא היה בו כדי לקפח זכות מזכויותיו של מרכז מולד, וכי למצער עומדות לנתבעים מלוא ההגנות שבדין.
117. כן יתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את רונן בהוצאות ההליך ובשכר טרחת עורך דין בצירוף מס ערך מוסף כחוק, והכל בתוספת הפרשי הצמדה וריבית כדין עד ליום התשלום המלא בפועל.

נוהר ברסלר, עורכת דין

עיינה נוימן, עורכת דין

באי כוח הנתבעים